УКРАЇНА В БОРОТЬБІ З COVID-19

Спалах коронавірусної інфекції COVID-19 (пневмонія нового типу) почався наприкінці грудня 2019 року. У мешканців міста Ухань провінції Хубей центрального Китаю виявили перші випадки пневмонії невідомого походження. Захворювання було пов'язане з місцевим ринком тварин та морепродуктів.

31 грудня 2019 року влада Китаю повідомила про спалах невідомої пневмонії у Всесвітню організацію охорони здоров'я (ВООЗ).

30 січня ВООЗ визнала спалах нового коронавірусу надзвичайною ситуацією в галузі громадської охорони здоров'я, що має міжнародне значення.

11 лютого 2020 року захворювання отримало назву нової коронавірусної пневмонії — COVID-2019 (офіційна назва SARS-CoV-2).

Що таке COVID-19?

COVID-19 — інфекційне захворювання, викликане останнім із відкритих вірусів сімейства коронавірусів. До спалаху інфекції в Ухані, Китай, у грудні 2019 року про новий вірус і захворювання нічого не убло відомо. Сьогодні спалах COVID-19 переросла в пандемію, що охопила багато країн світу.

Які симптоми COVID-19?

До найбільш поширених симптомів COVID-19 відносяться підвищення температури тіла, сухий кашель і стомлюваність. До більш рідкісних симптомів відносяться болі в суглобах і м'язах, закладеність носа, головний біль, кон'юнктивіт, біль у горлі, діарея, втрата смакових відчуттів або нюху, висип і зміна кольору шкіри на пальцях рук і ніг. Як правило, ці симптоми розвиваються поступово і носять слабо виражений характер. У деяких інфікованих осіб хвороба супроводжується дуже легкими симптомами.

Більшість хворих (близько 80%) одужують спонтанно без потреби в госпіталізації. Приблизно в одному з п'яти випадків захворювання COVID-19 перебігає у важкій формі з розвитком дихальної недостатності. У літніх людей, а також осіб, що страждають на супутні захворювання, наприклад гіпертонію, захворювання серця та легень, діабет або рак, імовірність тяжкого перебігу захворювання вища. Проте заразитися COVID-19 і тяжко захворіти може кожен. Людям у будь-якому віці слід негайно звертатися по медичну допомогу в разі наявності підвищеної температури тіла і/або кашлю, що супроводжуються утрудненим диханням / задишкою, болем / відчуттям закладеності в грудній клітці, порушеннями мови або руху.

Заразитися COVID-19 можна від людини, інфікованої вірусом. Захворювання передається головним чином від людини до людини через дрібні краплі, які виділяються інфікованим на COVID-19 із носа або рота при кашлі, чханні або розмові. Через свою велику масу ці краплі не розлітаються на значну відстань і швидко опускаються вниз. Зараження COVID-19 може статися в результаті вдихання повітря, що містить краплі, які виділилися з дихальних шляхів хворого. Саме тому необхідно триматися від хворої людини на відстані не менше ніж 1 м. Ці краплі можуть осідати на предметах і поверхнях, що оточують хворого, наприклад столах, дверних ручках і сходових поручнях. У результаті оточуючі можуть заразитися COVID-19, доторкнувшись спочатку до цих предметів або поверхонь, а потім до очей, рота або носа. Тому важливо регулярно мити руки водою з милом або обробляти їх спиртовим антисептиком для рук.

Станом на 18 липня 2020 р. у світі зафіксовано понад 14 мільйонів випадків у майже всіх країнах та територіях. Унаслідок захворювання близько 600 тис. осіб померло. Понад 8,5 млн людей одужало.

Основними заходи із запобігання поширенню вірусу у світі стали обмеження подорожей, карантин, комендантська година, контроль ризику на робочому місці, відтермінування або скасування подій, зачинення деяких об'єктів. Серед інших заходів: сувора ізоляція у Хубеї, національний або регіональний карантин в інших країнах, комендантська година в КНР і Південній Кореї, зачинення кордонів та обмеження в'їзду пасажирів, перевірка в аеропортах та вокзалах, заборона на виїзд пасажирів. Усі навчальні заклади зачинили на національному або місцевому рівні в понад 124 країнах, що вплинуло на понад 1,2 млрд студентів (рис. 1).

Пандемія призвела до серйозних глобальних соціально-економічних наслідків, відтермінування чи скасування спортивних, релігійних та культурних подій та поширення побоювань дефіциту поставок різних товарів і продуктів, що в певних регіонах спричинили панічні покупки.

Яким же чином борються із цим страшним недугом в Україні?

Першу інфіковану особу виявлено 3 березня 2020 року. 16 березня Кабінет Міністрів оголосив карантин і заходи для боротьби з епідемією.

Було заборонено масові заходи (понад 200 осіб, крім заходів, необхідних для роботи органів влади й місцевого самоврядування), зачинено дитсадки, заклади освіти. Спортивні заходи дозволено проводити без участі глядачів. Карантин запроваджено у всіх областях, окрім того, з 219 контрольно-пропускних пунктів відчиненими залишили 49.

Того ж дня Міністерство освіти і науки опублікувало лист, у якому йшлося про необхідність дотримання правил карантину і у зв'язку у цим — проведення занять за допомогою дистанційних технологій або відпрацювання занять відповідно до навчальних планів після нормалізації епідемічної ситуації. Слідом за навчальними закладами карантин було проголошено і в більшості концертних закладів.

З 16 березня Україна зачинила кордон для в'їзду іноземців. З опівночі 17 березня на 14 днів (до 3 квітня 2020 року) було зачинено міжнародне авіаційне, залізничне й автобусне сполучення.

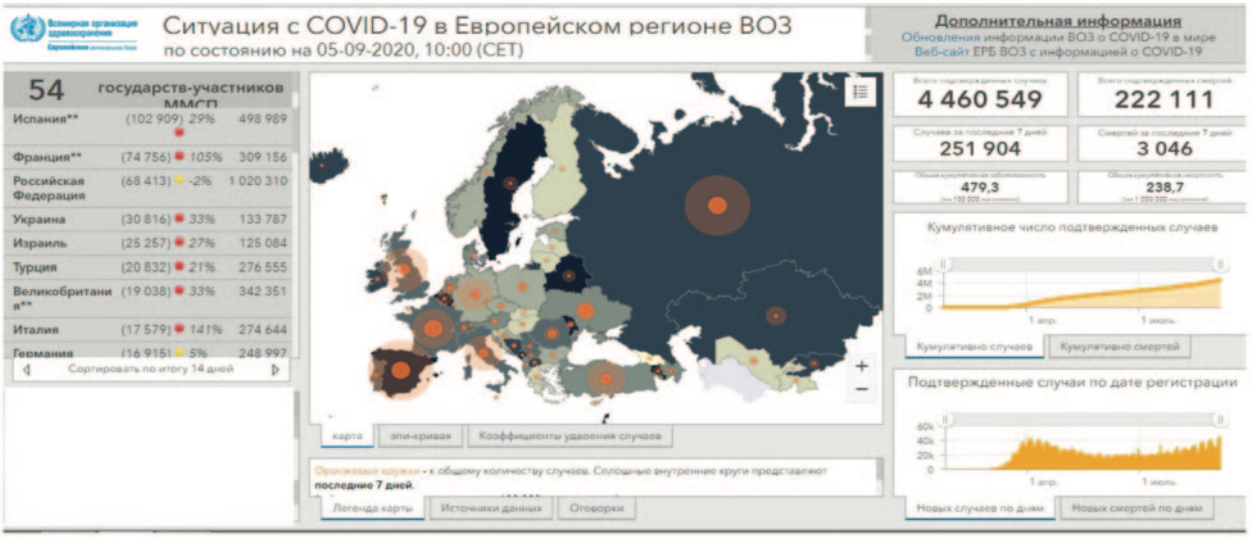

Рис. 1. Ситуація с COVID-19 у європейському регіоні ВООЗ

З 18 березня в Україні призупинено залізничне, авіа- й автобусне сполучення, міжміські і міжобласні пасажирські перевезення, у Харкові, Дніпрі та Києві було зачинено метрополітен. Для міських перевезень встановлено обмеження до 10 осіб у маршрутках і до 20 — автобусах, трамваях і тролейбусах. 25 березня були змінені обмеження при поїздках громадським транспортом: пасажири мають бути у засобах індивідуального захисту і не можуть перевищувати 50% кількості місць для сидіння.

2 квітня 2020 року Кабмін постановою № 255 виклав у новій редакції постанову № 211 КМУ «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», чим жорсткіше обмежив свободу громадян, зокрема було заборонено відвідувати зони відпочинку, пересуватись групами тощо. За порушення карантину передбачено покарання у вигляді штрафу від 17 тисяч грн або ув'язнення терміном до 8 років.

Соціологічні опитування свідчать, що станом на кінець березня більшість українців підтримували жорсткі заходи щодо боротьби з коронавірусом. Водночас серед підприємців ставлення до продовження карантину у квітні є більш негативним, а 29% підприємців станом на 2 квітня припинили діяльність.

За даними Державної казначейської служби України, з 1 березня по 29 квітня 2020 року коштом бюджетів усіх рівнів здійснено платежі на суму 1,8 мільярда гривень (455 мільйонів гривень коштів держбюджету й 1,3 мільярда гривень коштів місцевих бюджетів).

Зокрема, понад 640 мільйонів гривень було витрачено на медикаменти й медичні вироби; 552,8 мільйона гривень — на придбання медичного обладнання, 462,5 мільйона гривень — на медичні маски, антисептики й експрес-тести; 121,6 мільйона гривень — на послуги з надання нерегулярних пасажирських перевезень (організацію перевезення пацієнтів, хворих на коронавірус, медичних працівників, перевезення персоналу); 22,1 мільйона гривень спрямували на роботи з капітального ремонту об'єктів: 4,2 мільйона гривень — на харчування пацієнтів, хворих на коронавірус.

Карантин завдав удару практично по всіх секторах економіки, про що свідчить одночасне падіння як зовнішньої, так і внутрішньої торгівлі.

Тому для того, щоб пом'якшити негативний ефект на економіку країни, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 №641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» залежно від епідемічної ситуації в регіоні або районі чи місті обласного значення може бути встановлений рівень епідемічної небезпеки поширення COVID-19 або запроваджено так званий адаптивний карантин.

«Жовтий», «помаранчевий» або «червоний» рівень епідемічної небезпеки встановлюється на території регіону, у якому наявне значне поширення COVID-19.

Незважаючи на всі прийняті заходи із запобігання поширенню COVID-19 упродовж 4,5 місяців, з квітня по серпень 2020 р., Україна за кількістю інфікованих піднялась з 53-го на 26-те місце у світі.

На підставі цих ознак Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій раз на сім днів приймає рішення про встановлення на території регіону або окремих адміністративно-територіальних одиниць регіону рівня епідемічної небезпеки «жовтий», «помаранчевий» або «червоний» (рис. 2).

Рішення про послаблення «червоного», «помаранчевого» та «жовтого» рівня епідемічної небезпеки не може бути переглянуто раніше ніж через 14 днів із дня встановлення такого рівня епідемічної небезпеки.

Також Кабінет Міністрів України запустив інформаційний дашборд, що інформує про боротьбу з коронавірусом в Україні.

На аналітичних панелях порталу зараз відображено інформацію про наявні лікарні, ліжкомісця, вільні

Рис. 2. Адаптивний карантин

апарати штучної вентиляції легень, засоби індивідуального захисту, медичний персонал тощо. Інформацію можна переглянути в розрізі України, області та окремо щодо кожної лікарні (рис. 3).

Міністерство охорони здоров'я запровадило єдиний державний протокол лікування хворих на COVID-19. Відповідний документ ініційований Міністром охорони здоров'я Максимом Степановим.

З 29 березня Україна працює за оновленими медичними стандартами надання медичної допомоги хворим на COVID-19. Зокрема, МОЗ України оновило алгоритми амбулаторно-поліклінічної допомоги пацієнтам із підозрою на COVID-19.

Відповідно до цих алгоритмів, пацієнтів із легкою формою захворювання, які не мають ризику ускладнень, а також пацієнтів, що одужують та вже не потребують цілодобового нагляду лікарів, рекомендовано лікувати амбулаторно, тобто в домашніх умовах.

При цьому лікарі забезпечують постійний контроль поточного стану пацієнта і його контактних осіб за телефоном та/або можуть здійснювати виїзні консультації з дотриманням правил інфекційного контролю. Медичні працівники, які надають медичну допомогу за місцем проживання, і контактні особи пацієнта обов'язково мають використовувати засоби індивідуального захисту.

Амбулаторне (домашнє) лікування суворо заборонено у разі, якщо пацієнт перебуває в групі ризику щодо розвитку ускладнень або має симптоми, що характеризують середньотяжкий і тяжкий перебіг.

До таких симптомів відносяться: ядуха; утруднене дихання; збільшення частоти дихальних рухів більше за фізіологічну норму; кровохаркання; шлунково-кишкові симптоми (нудота, блювання, діарея); зміни психічного стану (сплутаність свідомості, загальмованість).

Зазначаємо, що ускладнення дихання при COVID-19 зазвичай розвиваються на другому тижні хвороби, тому медпрацівникам рекомендовано особливо активно спостерігати за хворими саме в цей період.

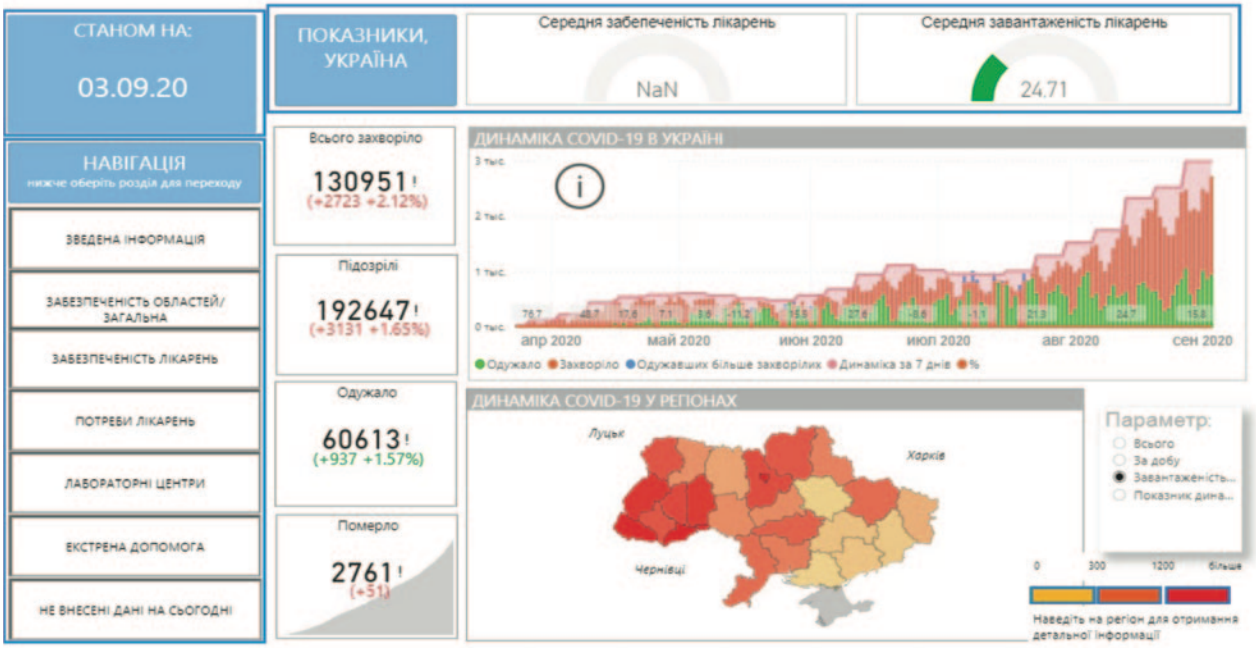

Рис. 3. Стан захворюваності на території України на 03.09.2020 р.

Рис. 4. Алгоритм дій лікарів охорони здоров'я при зверненні особи, яка відповідає визначеному випадку коронавірусу

Стандарти надання медичної допомоги (COVID-19) затверджені наказом МОЗ від 28.03.2020 № 722 (у редакції наказу МОЗ від 16.06.2020 № 1411). Вони ґрунтуються на рекомендаціях Всесвітньої організації охорони здоров'я, оновлених після поширення хвороби за межі Китаю, та є адаптованими до потреб системи охорони здоров'я України (рис. 4).

Також у всіх областях України створені мобільні бригади, які виїжджають на виклик сімейного лікаря, екстреної медичної допомоги та інших медичних працівників до пацієнтів із підозрою на COVID-19 для забору зразків на проведення досліджень у лабораторії. Це значно зменшить мобільність людей, які мають симптоми гострого вірусного захворювання та потребують здачі відповідних аналізів.

Станом на 5 вересня в Україні виявлено 133 787 хворих на COVID-19; 2811 пацієнтів померло, 61 649 одужало – РНБО.

ЛІТЕРАТУРА

1. https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019
2. https://who.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/a19d5d1f86ee4d99b013eed5f637232d
3. https://covid19.gov.ua/analitichni-paneli-dashbordy
4. https://p.dw.com/p/3bqIK
5. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-п#n185
6. https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-21072020--1653-pro-vnesennja-zmin-do-protokolu--nadannja-medichnoi-dopomogi-dlja-likuvannja--koronavirusnoi-hvorobi-covid-19
7. https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-16062020--1411-pro-vnesennja-zmin-do-standartiv-medichnoi-dopomogi-koronavirusna-hvoroba-covid-19
8. https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirennja-koronavirusnoi-infekcii-2019-ncov2
9. https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%96%D0%B2%D1%80%D1%83%D1%81/2.jpeg
10. https://index.minfin.com.ua/ua/reference/coronavirus/
11. Coronavirus COVID-19 Global Cases. Johns Hopkins University.
12. Coronavirus Update (Live) — Worldometer. www.worldometers.info
13. Shao, Peng (17 March 2020). Impact of city and residential unit lockdowns on prevention and control of COVID-19. MedRxiv: 2020.03.13.20035253. doi:10.1101/2020.03.13.20035253.
14. Coronavirus: Shanghai neighbour Zhejiang imposes draconian quarantine. South China Morning Post. 6 February 2020. Архів оригіналу за 6 February 2020. Процитовано 8 February 2020.
15. Marsh, Sarah (23 February 2020). Four cruise ship passengers test positive in UK—as it happened. The Guardian. ISSN 0261-3077. Процитовано 23 February 2020.
16. Нова епідемія пневмонії в Китаї «обмежила рух» до 780 мільйонів людей [China's new pneumonia epidemic 'restricted movement' to 780 million people]. CNN Japan (ja).
17. Nikel, David. Denmark Closes Border To All International Tourists For One Month. Forbes
18. Coronavirus: Poland to close borders to foreigners, quarantine returnees. Reuters.
19. Постанова КМУ від 25 березня 2020 р. № 239
20. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211

Миронець К.О.,
Київ